

Høringssvar fra Museerne i Fredericia i forbindelse med ansøgning om nedrivning af bevaringsværdig bygning - Voss' fabriks hovedbygning fra 1899, beliggende i Fredericia

Voss' gamle hovedbygning er beliggende Vester Voldgade 15, matr.1a, FREDERICIA BYGRUNDE.

Den nuværende ejer, Electrolux, har ansøgt om tilladelse til nedrivning af hovedbygningen fra 1899. I den forbindelse har museet foretaget arkiv- og litteraturstudier, som kræver en revurdering af den kulturhistoriske og miljømæssige værdi og betydning. På fire områder bør der foretages en opgradering af den kulturhistoriske værdi som bygningen repræsenterer, det være sig enten konkret/fysisk og/eller symbolsk. De fire områder er følgende; 1) selve grundlæggeren, Ernst Voss' virke for Fredericia som militærmand, ejer af Voss-fabrikken, byrådsmand m.v. 2) Voss-fabrikkenes betydning – symboliseret ved hovedbygningen – som en af de tidligste industrier i byen. 3) Voss-fabrikkenes nationale og internationale betydning. 4) Hovedbygningens kulturmiljømæssige værdi i karréen.

Det bør noteres, at Museerne i Fredericia tidligere i skrivelse fra 09.09. 2014 i forbindelse med *forslag til Tillæg nr. 5 til Kommuneplan 2013-2025 af Bilag 1 – Bevaringsværdige bygninger for Fredericia Kommune*, har gjort opmærksom på hovedbygningens kulturhistoriske og miljømæssige værdi. Museet ansøgte i den forbindelse om opgradering af bygningens bevaringsmæssige værdi i SAVE.

Herefter følger en kort beskrivelse af de fire nævnte historiske områder samt afslutningsvis museets indstilling til nedrivningssagen:

1). Ernst Voss

Militærmanden Ernst Voss:

Ernst Voss deltog i samtlige større slag under 1. Slesvigske krig. Han deltog bl.a. i slaget ved Slesvig den 23. april 1848, hvor han blev taget som fange. Han blev kort tid efter løsladt og modtog Dannebrogsmændenes hæderstegn. Ernst Voss deltog også under det berømte udfald fra Fredericia 6. juli 1849 samt i krigens største og altafgørende slag på Isted Hede den 25. juli 1850. Han blev senere såret under kamphandlinger ved Frederiksstad. Efter krigens ophør var Ernst Voss igen at finde i Fredericia, hvor han lå garnison.

Under den 2. Slesvigske krig i 1864 var Ernst Voss igen på slagmarken. Som kompagnichef rykkede han med sin styrke ind i Dannevirkestillingen. Voss deltog ligeledes i den efterfølgende svære tilbagetrækning til Dybbøl og var at finde i Fredericia under byens bombardement den 20.-22. marts.

I 1867 købte Ernst Voss en villa i Fredericia.

I 1873 blev han udnævnt til Ridder af Dannebrog og tog i 1878 sin afsked fra Hæren. I 1883 fik han afskedspatent som oberstløjtnant og i 1899 som oberst.

Museerne i Fredericia

Dato:
17.09.2014

Telefon:
2510 5548

Sagsbehandler:
Mikael Holdgaard
Nielsen
Kulturarvsvejleder

Museets journalnummer:
060121 Voss' hovedbygning fra
1899_nedrivningssag

Fabriksfabrikanten Ernst Voss:

Allerede før sin afsked med hæren i 1878, syslede Ernst Voss med bl.a. galanteri-
ting af messing og zink. Voss startede med stor sandsynlighed sin metalvareproduk-
tion i den historisk berømte kommandantbolig *Bella Vista*, beliggende i Slesvigsga-
de. Ernst Voss er dermed et eksempel på, hvordan militærets tilstedeværelse også
resulterede i den civile udvikling af byen

Den 4. januar 1897 stiftede Ernst Voss sammen med sine to sønner (Ditlev og Gu-
stav) aktieselskabet A/S Ernst Voss Fabrik. I 1899 stod hovedbygningen færdig som
driftsbygning. Voss-familien ejede virksomheden frem til 1917, hvor den blev solgt
til Nordiske Metalvare Fabrikker.

I 1934 overtog Glud & Marstrand aktiekapitalen. De var efterfølgende ejere af
Voss-fabrikken i 44 år. I denne periode ekspanderede virksomheden voldsomt.
I 1978 solgtes aktieselskabet til B&W og Bonde Nielsens familieaktieselskab Ege-
tofte Industri A/S.

Siden 1980 har Voss-fabrikken været ejet af den store svenske industrikoncern
Electrolux. Electrolux lukkede fabrikken med udgangen af 2007.

Fredericianeren og byrådsmanden Ernst Voss:

Arbejderbyggeföreningen af 1909-1910 – kaldet *Voss Byggeforening* – vidner om,
at Ernst Voss keredede sig om arbejdernes boligforhold og dermed om arbejdernes
almene trivsel. Han oprettede ligeledes en husholdningsskole som aftenskole, hvor
fabrikkens piger kunne dygtiggøre sig i husholdning.

Ernst Voss udrettede i sit 18-årige virke i byrådet et stort socialt arbejde for Frederi-
cia, hvor forbedringer af sundhedstilstanden samt arbejde for fattige og for børns
vilkår lå ham meget på sinde. Voss var ligeledes medstifter af byens første telefon-
selskab, *Fredericia Telefonselskab*.

2). Hovedbygningen fra 1899 var oprindeligt en driftsbygning bygget under aktie-
selskabet A/S Ernst Voss Fabrik, som stiftedes i 1897. Bygningen er et vidnesbyrd
om Voss-fabrikkens tidlige historie, en periode med stor fremdrift, samt et symbol
på Fredericias tidligste industrihistorie og ikke mindst grundlæggeren Ernst Voss.

3). Ernst Voss' lamper og støbte galanteri-ting vandt snart indpas i det store udland
og fortrængte de tyske varer. Under aktieselskabet A/S Ernst Voss Fabrik blev der
for alvor tale om en verdensomspændende virksomhed med produktion af køkken-
udstyr og senere køkkenredskaber. Produkterne revolutionerede husholdningen,
som samtidig er historien om ”professionaliseringen” af den danske husmor, om
kønsroller og kvindens rolle som den, der skulle samle familien.

4). Hovedbygningen rummer i sig selv historien om Voss-fabrikkens tidlige opstart
og er symbolet på byens tidligste industrihistorie. Bygningen er dermed også fortæl-
lingen om Ernst Voss, der på alle måder må betragtes som personificeringen af Fre-
dericia.

Karréen rummer de væsentligste aspekter af fæstningsbyens historie, således fæst-
ningsvolden langs Vester Voldgade, krigshistorien symboliseret ved Ernst Voss,
den tidligste industri i Fredericia symboliseret ved hovedbygningen og endelig

mangfoldighed og religion symboliseret ved mosaisk trossamfund og den jødiske kirkegård.

Voss' formodede byggeforeningshuse langs Sjællandsgade, mod syd, vidner om og symboliserer Ernst Voss' omsorg for sine fabriksansatte.

Der er samlet set tale om et helt afgørende bevaringsværdigt kulturmiljø for forståelsen af Fredericias historie.

Museets indstilling:

Museerne i Fredericia må på det kraftigste fraråde en nedrivning af Voss' gamle hovedbygning fra 1899. En nedrivning vil fjerne en uerstattelig kulturhistorisk værdi samt ødelægge områdets kulturmiljømæssige værdi. Derimod ønsker museet hovedbygningen bevaret for eftertiden som et symbol på Ernst Voss' virke for byen, for Fredericias tidligste industrihistorie samt de ovenfornævnte kulturmiljømæssige aspekter, som fletter sig ind i historien om Voss.

Mikael Holdgaard Nielsen
Kulturarvsvejleder